

Cauza C-535/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

12 iulie 2019

Instanța de trimitere:

Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia)

Data deciziei de trimitere:

9 iulie 2019

Recurent:

A

Intimat:

Veselības ministrija (Ministerul Sănătății)

Obiectul procedurii principale

Procedură de recurs privind decizia autorităților naționale de a nu înscrie un cetățean străin în registrul beneficiarilor de servicii de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat și de a-i refuza eliberarea cardului european de asigurări sociale de sănătate.

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

În temeiul articolul 267 TFUE, instanța de trimitere solicită o interpretare a Regulamentului nr. 883/2004 și a Directivei 2004/38, precum și a articolelor 18 TFUE, 20 TFUE și 21 TFUE, pentru a clarifica aplicabilitatea Regulamentului nr. 883/2004 la serviciile publice de îngrijiri medicale, precum și condițiile în care un stat poate refuza unui străin – un cetățean al Uniunii fără loc de muncă – accesul la îngrijiri medicale. Aceasta solicită, de asemenea, să se stabilească dacă este legitimă o situație care permite să i se refuze persoanei în cauză dreptul de a beneficia de servicii de îngrijiri medicale suportate de stat în toate statele membre implicate.

Întrebările preliminare

- 1) Trebuie să se considere că serviciile publice de îngrijiri medicale sunt incluse în „prestațiile de boală” în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, le este permis statelor membre ca, în temeiul articolului 4 din Regulamentul nr. 883/2004 și al articolului 24 din Directiva 2004/38, pentru a evita cererile disproporționate de prestații sociale prevăzute pentru asigurarea îngrijirilor medicale, să refuze astfel de prestații, care se acordă resortisanților proprii și membrilor familiei unui cetățean al Uniunii care are calitatea de lucrător și care se află în aceeași situație, cetățenilor Uniunii care nu au calitatea de lucrători la momentul respectiv?
- 3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, statelor membre le este permis ca, în temeiul articolelor 18 și 21 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și al articolului 24 din Directiva 2004/38, pentru a evita cererile disproporționate de prestații sociale prevăzute pentru asigurarea îngrijirilor medicale, să refuze astfel de prestații, care se acordă resortisanților proprii și membrilor familiei unui cetățean al Uniunii care are calitatea de lucrător aflați în aceeași situație, cetățenilor Uniunii care nu au calitatea de lucrători la data respectivă?
- 4) Este conform cu articolul 11 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 ca unui cetățean al Uniunii Europene, care își exercită dreptul la liberă circulație, să i se refuze dreptul de a beneficia de servicii publice de îngrijiri medicale suportate de stat în toate statele membre implicate în acest caz?
- 5) Este conform cu articolul 18, cu articolul 20 alineatul (1) și cu articolul 21 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ca unui cetățean al Uniunii Europene, care își exercită dreptul la liberă circulație, să i se refuze dreptul de a beneficia de servicii publice de îngrijiri medicale suportate de stat în toate statele membre implicate în acest caz?
- 6) Legalitatea șederii, în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38, trebuie interpretată în sensul că conferă unei persoane dreptul de acces la sistemul de securitate socială și, de asemenea, în sensul că poate constitui un motiv de excludere a acesteia din sistemul de securitate socială? În particular, în prezenta cauză, trebuie să se considere că faptul că solicitantul dispune de o asigurare medicală completă, care constituie una dintre condițiile prealabile pentru legalitatea șederii în temeiul Directivei 2004/38, poate justifica refuzul de a-l include în sistemul de asistență medicală finanțat de stat?

Cadrul juridic al Uniunii

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Articolul 18, articolul 20 alineatul (1), articolul 20 alineatul (2) primul paragraf litera (a), articolul 21 și articolul 168 alineatul (7).

Directiva 2004/38/CE privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora. Considerentele (1), (2), (3), (4) și (10). Articolul 7 alineatul (1) litera (b), articolul 14 alineatele (1) și (2) și articolul 24.

Regulamentul nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială. Considerentul (45). Articolul 3 alineatul (1) litera (a) și articolul 3 alineatul (5), articolul 4 și articolul 11 alineatul (3) litera (e).

Jurisprudența Curții de Justiție

Hotărârile Curții de Justiție:

din 27 martie 1985, Hoeckx (C-249/83, EU:C:1985:139), punctul 12;

din 27 martie 1985, Scriver și Cole (C-122/84, EU:C:1985:145), punctul 19;

din 12 iunie 1986, Ten Holder (C-302/84, EU:C:1986:242), punctul 21;

din 16 iulie 1992, Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331), punctul 17;

din 11 iulie 1996, Otte/Germania (C-25/95, EU:C:1996:295), punctul 22;

din 5 iunie 1997, Land Nordrhein-Westfalen/Uecker și Jacquet/Land Nordrhein-Westfalen (C-64/96, EU:C:1997:285), punctul 23;

din 5 martie 1998, Molenaar (C-160/96, EU:C:1998:84), punctele 19, 20 și 21;

din 20 septembrie 2001, Grzelczyk (C-184/99, EU:C:2001:458), punctul 31;

din 11 iulie 2002, D'Hoop (C-224/98, EU:C:2002:432), punctul 28;

din 17 septembrie 2002, Baumbast și R (C-413/99, EU:C:2002:493), punctul 84 și următoarele și punctul 91;

din 7 noiembrie 2002, Maaheimo (C-333/00, EU:C:2002:641), punctul 23;

din 2 octombrie 2003, Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), punctul 26;

din 7 septembrie 2004, Trojani (C-456/02, EU:C:2004:488), punctul 31 și următoarele;

din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), punctul 32;

din 15 martie 2005, Bidar (C-209/03, EU:C:2005:169), punctul 33;

din 12 iulie 2005, Schempp (C-403/03, EU:C:2005:446), punctele 17, 18 și 20;

din 18 iulie 2006, De Cuyper (C-406/04, EU:C:2006:491), punctul 23;

din 1 aprilie 2008, Gouvernement de la Communauté française și Gouvernement wallon (C-212/06, EU:C:2008:178), punctul 39;

din 22 mai 2008, Nerkowska (C-499/06, EU:C:2008:300), punctele 26 și 29.

din 25 iulie 2008, Metock și alții (C-127/08, EU:C:2008:449), punctul 82;

din 4 martie 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117), punctul 43;

din 5 mai 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277), punctul 39;

din 30 iunie 2011, da Silva Martins (C-388/09, EU:C:2011:439), punctul 38 și jurisprudența citată, precum și punctul 41;

din 24 aprilie 2012, Kamberaj (C-571/10, EU:C:2012:233), punctul 86;

din 21 februarie 2013, N. (C-46/12, EU:C:2013:97), punctele 27 și 28;

din 19 septembrie 2013, Brey (C-140/12, EU:C:2013:565), punctele 46, 70 și 71;

din 11 noiembrie 2014, Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358), punctele 59 și 60;

din 26 februarie 2015, Martens (C-359/13, EU:C:2015:118), punctul 25;

din 15 septembrie 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597), punctul 62; Concluziile avocatului general prezentate în această cauză, punctul 85;

din 16 septembrie 2015, Comisia/Slovenia (C-433/13, EU:C:2015:602), punctele 70, 71 și 73;

din 25 februarie 2016, García Nieto și alții (C-299/14, EU:C:2016:114), punctele 38 și 50;

din 14 iunie 2016, Comisia/Regatul Unit (C-308/14, EU:C:2016:436), punctul 76;

din 30 mai 2018, Czerwiński (C-517/16, EU:C:2018:350), punctul 33;

din 25 iulie 2018, A (C-679/16, EU:C:2018:601), punctele 33, 56, 57 și 60;

Concluziile avocatului general [Wathelet] prezentate la 26 iulie 2017 în cauza Gusa (C-442/16, EU:C:2017:607), punctul 52.

Dispoziții de bază ale dreptului național

Legea privind tratamentele medicale (în vigoare până la 31 decembrie 2017), articolul 17.

Legea privind finanțarea îngrijirilor medicale (în vigoare de la 1 ianuarie 2018), articolele 7, 9 și 11.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Recurentul este un resortisant italian care s-a căsătorit cu un resortisant leton. La sfârșitul anului 2015 sau în ianuarie 2016, recurentul a părăsit Italia și s-a mutat în Letonia pentru a locui împreună cu familia sa. El intenționează să rămână în Letonia pe termen lung, pentru a avea grijă de copiii săi. Locul de reședință declarat de recurent este în Letonia. Acesta susține că este un inginer cu înaltă calificare și că își căuta un loc de muncă la data introducerii acțiunii. În opinia sa, căutarea unui loc de muncă trebuie interpretată ca o dorință de a se integra în societatea letonă și de a deveni membru cu drepturi depline al acestei societăți, laolaltă cu cetățenii letoni. În acest moment, recurentul are un raport de muncă. Șederea recurentului în Letonia se întemeiază pe un certificat de înregistrare a unui cetățean al Uniunii Europene, care, potrivit dreptului leton, este considerat ca fiind un permis de ședere temporară.
- 2 La sfârșitul anului 2015, recurentul a informat autoritățile italiene competente cu privire la mutarea sa în Letonia. În consecință, acesta s-a înscris în registrul „A.I.R.E” (*Anagrafe degli Italiani Residenti all’Estero*), un registru al cetățenilor italieni care locuiesc în străinătate; în acest registru se înscriu persoanele care se mută pentru a locui în afara Italiei pentru o perioadă mai lungă de 12 luni. Având în vedere că persoanele înscrise în registrul menționat au reședința în străinătate, le este refuzat accesul la servicii publice de îngrijiri medicale în Italia.
- 3 La 22 ianuarie 2016, recurentul a solicitat Latvijas Nacionālato veselības dienests (Serviciul Național de Sănătate din Letonia) înscrierea sa în registrul beneficiarilor de îngrijiri medicale și eliberarea cardului european de asigurări sociale de sănătate. Prin decizia din 17 februarie 2016, Serviciul Național de Sănătate i-a refuzat recurentului înscrierea în registru și eliberarea cardului. Prin decizia din 8 iulie 2016, Veselības ministrija (Ministerul Sănătății) a confirmat decizia Serviciului Național de Sănătate, subliniind că din cuprinsul articolului 17 primul paragraf din Legea privind tratamentele medicale rezultă că cetățenii Uniunii care nu sunt lucrători salariați sau independenți sunt excluși din categoriile de persoane care ar putea beneficia de servicii de îngrijiri medicale suportate de stat. Întrucât recurentul nu este nici lucrător salariat, nici lucrător independent în Letonia și întrucât este un resortisant italian care are reședința în Letonia pe baza unui certificat de înregistrare al unui cetățean al Uniunii Europene, acesta nu este inclus în categoriile de persoane menționate la articolul 17 din Legea privind tratamentele medicale, pentru care serviciile menționate sunt suportate din bugetul

de stat. Potrivit articolului 17 al cincilea paragraf din Legea privind tratamentele medicale, recurentul trebuie să plătească pentru prestarea de servicii medicale.

- 4 Recurentul a introdus o acțiune în contencios administrativ împotriva deciziei Ministerului Sănătății la Administratīvā rajona tiesa (Tribunalul Administrativ Districtual), care a respins-o.
- 5 Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională), după examinarea cauzei în apel, a respins acțiunea prin hotărârea din 5 ianuarie 2018, pentru motivele prezentate în continuare.
- 6 Recurentul este cetățean al Uniunii care nu desfășoară activități economice și care are domiciliul în Letonia. Astfel, în conformitate cu articolul 11 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul nr. 883/2004, în speță se aplică legislația letonă, inclusiv articolul 17 din Legea privind tratamentele medicale. Recurentul nu este inclus în categoriile de persoane menționate la articolul 17 din Legea privind tratamentele medicale, pentru care prestarea de servicii medicale este suportată de bugetul de stat, ceea ce implică, în conformitate cu articolul 17 al cincilea paragraf din această lege, că recurentul trebuie să plătească pentru a beneficia de serviciile respective.
- 7 În temeiul articolului 7 alineatul (1) litera (b), al articolului 14 alineatele (1) și (2) și al articolului 24 din Directiva 2004/38, precum și al jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, un stat membru nu este obligat, într-o perioadă mai mare de trei luni și mai mică de cinci ani, să acorde unui resortisant al unui alt stat membru dreptul de a beneficia de asistență socială. Această normă urmărește obiectivul legitim de protecție a intereselor financiare ale statului membru gazdă. Recurentul dorește să beneficieze de servicii medicale complete în Letonia, dar nu îndeplinește niciuna dintre condițiile prevăzute de Regulamentul nr. 883/2004 (nici pe cele de la articolul 17, nici pe cele de la articolul 12 și nici pe cele de la articolele 23-26) pentru a beneficia de acest drept.
- 8 Din articolul 168 alineatul (7) TFUE și din jurisprudența Curții rezultă că Letonia are posibilitatea de a adopta dispoziții specifice pentru propriul sistem de securitate socială și că acest sistem nu poate fi considerat un motiv de discriminare pentru simplul fapt că îl afectează în mod nefavorabil pe recurent. Atât jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, cât și cea a Satversmes tiesa (Curtea Constituțională) au recunoscut în mod constant faptul că Letonia are puterea discreționară de a stabili, în împrejurări în care resursele publice sunt limitate, categoriile de persoane cărora li se furnizează servicii medicale suportate din bugetul de stat.
- 9 Deși recurentul are reședința legală în Letonia în conformitate cu condițiile articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38 și poate invoca în mod întemeiat principiul nediscriminării prevăzut la articolul 24 alineatul (1) din această directivă, diferența de tratament este justificată, întrucât se întemeiază pe considerații obiective și are obiectivul legitim de a proteja finanțele publice și

dreptul altor persoane de a beneficia de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat. Pe de altă parte, în speță, un astfel de tratament este și proporțional, întrucât statul garantează recurentului furnizarea de servicii medicale de urgență, cuantumul asigurării de sănătate nu este disproporționat de ridicat, iar această situație durează numai până când persoana dobândește dreptul de ședere permanentă (după cinci ani).

- 10 În conformitate cu legislația letonă, pot să obțină cardul european de sănătate numai persoanele care au dreptul să beneficieze de servicii de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat. Prin urmare, recurentul nu poate să obțină cardul de sănătate.
- 11 Calitatea de cetățean al Uniunii a recurentului nu este comparabilă cu cea a unui resortisant leton, astfel încât recurentul nu are aceleași drepturi ca resortisanții letoni. Libera circulație a persoanelor nu este absolută; statul membru gazdă are dreptul să aplice norme diferite propriilor resortisanți, pe baza unor considerații obiective ale legislației statului respectiv, și să își protejeze interesele în calitate de stat gazdă, astfel încât resortisanții unui alt stat membru să nu devină o sarcină excesivă pentru sistemul său de asistență socială.
- 12 Un membru de familie al unui cetățean al Uniunii care lucrează în Letonia (care are dreptul să beneficieze de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat în conformitate cu articolul 17 primul paragraf punctul 3 din Legea privind tratamentele medicale) nu poate fi comparat cu un membru al familiei unui resortisant leton care lucrează în Letonia (care nu are dreptul să beneficieze de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat). Faptul că un resortisant leton lucrează în Letonia nu implică existența unor elemente transfrontaliere și, într-o astfel de situație, resortisanții letoni nu își exercită dreptul la liberă circulație. Pe de altă parte, atunci când cetățenii Uniunii își exercită libertatea de circulație, aceștia sunt supuși anumitor condiții care depind, de asemenea, de faptul dacă cetățeanul Uniunii lucrează sau nu ca angajat în statul de reședință.
- 13 Recurentul a formulat recurs la Senāts împotriva hotărârii pronunțate de apgabaltiesa.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 14 Potrivit recurentului, apgabaltiesa a aplicat în mod eronat noțiunea de „asistență socială” în ceea ce îl privește. Recurentul dorește să aibă dreptul la securitate socială, iar nu la asistență socială.
- 15 Acesta susține că apgabaltiesa a înțeles în mod incorect raportul existent între Directiva 2004/38 și Regulamentul nr. 883/2004, interpretând în mod eronat faptul că articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38 se aplică în ceea ce privește dreptul la securitate socială solicitat de recurent.

- 16 În opinia sa, apgabalties a considerat în mod eronat că diferența de tratament care rezultă din Directiva 2004/38 în ceea ce privește dreptul unui cetățean al Uniunii care nu desfășoară activități economice de a beneficia de asistență socială într-un alt stat membru al Uniunii se extinde la dreptul la securitate socială. În conformitate cu Regulamentul nr. 883/2004, recurentul este supus legislației letone în ceea ce privește dreptul la securitate socială. Potrivit articolului 4 din Regulamentul nr. 883/2004, cetățenii Uniunii care nu desfășoară activități economice au dreptul la securitate socială, și anume la servicii de îngrijiri medicale, în aceleași condiții ca și resortisanții aceluși stat membru.
- 17 Obiectivul legitim de a restrânge dreptul cetățenilor Uniunii care nu desfășoară activități economice la asistență socială în alte state membre ale Uniunii se referă la cazurile în care este abordată problema dacă un cetățean al Uniunii îndeplinește inițial cerințele prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38. Dacă acestea sunt îndeplinite, nu se mai analizează restricțiile privind securitatea socială și asistența socială.
- 18 Diferența de tratament aplicată recurentului, în sensul articolului 4 din Regulamentul nr. 883/2004, nu este proporțională, întrucât recurentul nu poate beneficia de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat nici în Italia, nici în statul în care își are în prezent reședința obișnuită și centrul intereselor sale. Recurentul nu caută să beneficieze de sistemul de asistență socială al unui alt stat membru al Uniunii Europene, ci să se alăture familiei sale.
- 19 Chiar presupunând că recurentul intră sub incidența noțiunii de „asistență socială”, acest drept nu poate fi refuzat în mod automat unui cetățean al Uniunii care nu desfășoară o activitate economică fără a examina împrejurările de fapt relevante, în lumina integrării sale în societate sau analizând proporționalitatea ajutorului acordat persoanei în cauză în raport cu sistemul de asistență socială al statului în integralitatea sa.
- 20 Asigurarea egalității de tratament a cetățenilor Uniunii care nu desfășoară o activitate economică depinde numai de îndeplinirea de către aceștia a condițiilor prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38 atunci când au reședința într-o anumită țară. Aceasta rezultă atât din articolul 18 TFUE, cât și din articolul 24 din Directiva 2004/38 și din articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 21 În speță, trebuie să se verifice dacă recurentul a fost privat în mod întemeiat de dreptul de a beneficia de servicii de asistență medicală (îngrijiri medicale) suportate din bugetul de stat, în conformitate cu articolul 17 din Legea privind tratamentele medicale (în prezent articolele 9 și 11 din Legea privind finanțarea îngrijirilor medicale), care a transpus articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38 în ordinea juridică letonă.

- 22 Deși, potrivit recurentului, el are în prezent un raport de muncă, acesta este îndreptățit să solicite să se stabilească dacă avea dreptul să obțină o decizie favorabilă, printre altele pentru a evita ca o situație similară să se producă în viitor. Interesul respectiv trebuie să fie recunoscut ca motiv legitim pentru continuarea procedurii.
- 23 În opinia Senāts, prezenta cauză este relevantă în raport cu o serie de valori fundamentale ale Uniunii Europene. În primul rând, cetățenia Uniunii [articolul 20 alineatul (1) TFUE]. În al doilea rând, libertatea de circulație și de ședere, principiu fundamental care decurge din cetățenia Uniunii [articolul 20 alineatul (2) litera (a) și articolul 21 TFUE]. În al treilea rând, interzicerea discriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate (articolul 18 TFUE).
- 24 În ceea ce privește Directiva 2004/38 și Regulamentul nr. 883/2004, obiectivele acestor norme sunt strâns legate de dreptul la libera circulație a cetățenilor Uniunii.
- 25 Din primele patru considerente ale Directivei 2004/38, precum și din articolul 1 litera (a) din directiva menționată rezultă că obiectivul principal al acestei directive este să faciliteze și să consolideze exercitarea dreptului fundamental al cetățenilor Uniunii la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre (Hotărârea Brey, punctul 71; a se vedea de asemenea Hotărârea Metock și alții, punctul 82). De altfel, titlul acestei directive reflectă obiectivul amintit.
- 26 Regulamentul nr. 883/2004 a fost adoptat pentru a coordona sistemele de securitate socială ale statelor membre, astfel încât dreptul la libera circulație a persoanelor să poată fi exercitat în mod efectiv [considerentul (45) al Regulamentului nr. 883/2004] și să contribuie la îmbunătățirea nivelului de viață și a condițiilor de încadrare în muncă [considerentul (1) al regulamentului] (Hotărârea Brey, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 27 În același timp, un alt obiectiv al Directivei 2004/38 este exprimat în considerentul (10) al acesteia: persoanele care își exercită dreptul de ședere nu trebuie să devină o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială din statul membru gazdă în timpul unei perioade inițiale de ședere. Acest al doilea obiectiv există însă doar prin prisma primului obiectiv: întrucât directiva urmărește facilitarea exercitării dreptului de ședere, statele membre au considerat că era necesar să se asigure că sarcina financiară a acestei libertăți este controlată (Concluziile avocatului general Wathelet prezentate în cauza Gusa, punctul 52).
- 28 Ținând seama de interesele de protecție financiară ale statelor membre, directiva instituie o serie de condiții și de limite, permise de articolele 20 și 21 TFUE, privind libertatea de circulație și de ședere în Uniunea Europeană. În speță, cerința relevantă este cea prevăzută la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38 pentru ca un cetățean al Uniunii Europene care nu desfășoară activități economice să obțină un drept de ședere în statul membru gazdă (pentru o perioadă mai mare de trei luni), și anume să dispună de resurse suficiente astfel încât să nu

devină o sarcină pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în cursul șederii și să dețină asigurări medicale complete.

- 29 Autoritățile competente au aplicat în speță atât dispozițiile Directivei 2004/38, cât și pe cele ale Regulamentului nr. 883/2004. Senāts nu are nicio îndoială cu privire la aplicabilitatea Directivei 2004/38, dar consideră că **problema relevanței Regulamentului nr. 883/2004 în prezenta cauză ar trebui clarificată.**
- 30 Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că distincția dintre prestațiile care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 883/2004 și cele care sunt excluse din acest domeniu de aplicare se întemeiază în esență pe elementele constitutive ale fiecărei prestații, în special pe finalitățile și pe condițiile de acordare a acesteia, iar nu pe faptul că o prestație este sau nu este calificată de o legislație națională drept prestație de securitate socială (Hotărârile Molenaar, punctul 19, Comisia/Slovenia, punctul 70, și Czerwiński, punctul 33).
- 31 Potrivit unei jurisprudențe constante, o prestație poate fi considerată prestație de securitate socială în măsura în care aceasta se acordă beneficiarilor independent de orice apreciere individuală și discreționară a nevoilor personale, pe baza unei situații definite de lege, și se referă la unul dintre riscurile expres enumerate la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004 (Hotărârea da Silva Martins, punctul 38 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Comisia/Slovenia, punctul 71).
- 32 Dintr-o jurisprudență constantă reiese că prima dintre cele două condiții este îndeplinită atunci când acordarea prestației se efectuează în lumina unor criterii obiective care, odată îndeplinite, dau dreptul la prestație fără ca autoritatea competentă să poată ține seama de alte împrejurări personale (Hotărârile Hughes, punctul 17, Molenaar, punctul 21, Maaheimo, punctul 3, De Cuyper, punctul 23, Hughes, punctul 17; Comisia/Slovenia, punctul 73, și A, punctul 34).
- 33 Având în vedere caracterul cumulativ al celor două condiții, neîndeplinirea uneia dintre implică faptul că prestația în discuție nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 883/2004. Întrucât enumerarea prevăzută la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004 este exhaustivă, o prestație care nu se referă la luarea în considerare a unuia dintre riscurile indicate în acest articol trebuie exclusă, în orice caz, din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 883/2004 (Hotărârile Hoeckx, punctul 12, Scrivner și Cole, punctul 19, Otte/Germania, punctul 22, Molenaar, punctul 20, și da Silva Martins, punctul 41).
- 34 În prezent, sistemul leton de îngrijiri medicale se bazează în principal pe prestarea de servicii de îngrijiri medicale medicală suportate din bugetul de stat, care este finanțat prin impozitele colectate. Începând din anul 2018, acesta este finanțat și prin contribuții obligatorii la sistemul public de securitate socială. De asemenea, constituie surse de finanțare pentru îngrijirile medicale: coplata pacienților, fondurile provenite din asigurările voluntare, finanțarea din bugetele locale în

temeiul unor dispoziții ale autorităților locale, veniturile instituțiilor sanitare și investițiile private în centrele medicale. În general, se poate considera că finanțarea îngrijirilor medicale în Letonia este în esență publică. Având în vedere cele de mai sus, în prezent sistemul de sănătate din Letonia poate fi descris ca un sistem național de asigurări de sănătate obligatoriu; Legea bugetului general al statului pentru anul în discuție stabilește cuantumul finanțării acestuia.

- 35 În conformitate cu legislația letonă, o serie de categorii de persoane stabilite prin lege pot beneficia de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat. Ceilalți rezidenți pot beneficia de servicii de tratament medical prin plata tarifelor percepute de instituția medicală sau a onorariilor stabilite pentru serviciile unui specialist.
- 36 Cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene care nu sunt angajați sau nu desfășoară activități independente în Letonia sunt excluși din categoriile de persoane care pot beneficia de servicii de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat.
- 37 Ținând seama de aceasta, serviciile medicale sunt furnizate tuturor rezidenților letoni care fac parte din una dintre categoriile prevăzute în lege, indiferent de mijloacele financiare de care dispun. Criteriile luate în considerare pentru a aprecia includerea unei persoane sunt în mod clar obiective și descriu condițiile pe care persoana trebuie să le îndeplinească pentru a fi inclusă în registrul beneficiarilor de servicii medicale și, în consecință, pentru a beneficia de servicii de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat. Din legislație nu rezultă că autoritatea competentă are dreptul sau obligația de a lua în considerare orice alte circumstanțe personale. Prin urmare, prestarea de servicii de îngrijiri medicale (ca prestație de securitate socială în natură) ar putea îndeplini prima condiție de aplicare a Regulamentului nr. 883/2004. În mod similar, serviciile de îngrijiri medicale ar putea îndeplini cerințele articolului 3 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004.
- 38 Aplicarea Regulamentului nr. 883/2004 este, printre altele, demonstrată prin natura formularului S1, instituit în temeiul regulamentului menționat, care este eliberat în cazul în care un resortisant al unui stat membru are reședința într-o altă țară decât cea în care este asigurat. În această situație, o persoană și membrii familiei sale au dreptul la toate prestațiile sub formă de servicii (cum ar fi îngrijirile medicale) prevăzute de legislația țării lor de reședință ca și când ar fi asigurate în acea țară. Or, în speță, recurentul nu a primit acest formular. Cu toate acestea, astfel cum reiese din dosar, aceasta se datorează exclusiv faptului că autoritatea competentă italiană a considerat că recurentul ar trebui exclus din sistemul său de îngrijiri medicale ca urmare a mutării în Letonia, astfel încât formularul respectiv nu ar trebui să îi fie eliberat. În cazul de față, este de asemenea relevant și formularul E104, care conține informații privind perioadele de asigurare ale persoanei în țara care emite formularul (în acest caz, Italia).

- 39 În același timp, trebuie să se țină seama de faptul că articolul 3 alineatul (5) din Regulamentul nr. 883/2004 exclude asistența socială și medicală din domeniul său de aplicare.
- 40 Având în vedere cele de mai sus, în prezenta cauză este necesar să se clarifice dacă Regulamentul (CE) nr. 883/2004 se poate aplica serviciilor de îngrijiri medicale.
- 41 **În cazul în care Regulamentul nr. 883/2004 este aplicabil în speță**, trebuie să se precizeze următoarele.
- 42 Articolul 11 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul nr. 883/2004 are ca obiect stabilirea legislației naționale aplicabile primirii prestațiilor de securitate socială prevăzute la articolul 3 alineatul (1) din același regulament, în cazul în care dispozițiile articolului 11 alineatul (3) literele (a)-(d) din regulamentul menționat nu sunt aplicabile unei persoane, în particular unei persoane care nu desfășoară o activitate economică. Articolul 11 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul nr. 883/2004 are ca scop evitarea aplicării simultane a mai multor legislații naționale în ceea ce privește o anumită situație și a complicațiilor care pot apărea astfel, precum și prevenirea situațiilor în care persoanele care intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat ar fi lipsite de protecție în materie de securitate socială din cauza inexistenței unei legislații aplicabile (a se vedea prin analogie Hotărârea Brey, punctul 38 și următoarele).
- 43 Sistemul normelor de conflict din Regulamentul nr. 883/2004 este caracterizat prin faptul că are ca efect deposedarea legiuitorului din fiecare stat membru de competența de a stabili întinderea și condițiile de aplicare a legislației sale naționale, atât în ceea ce privește persoanele care intră sub incidența acesteia, cât și teritoriul în interiorul căruia își produc efectele dispozițiile naționale (a se vedea Hotărârea Ten Holder, punctul 21).
- 44 În speță, întrucât recurentului i se refuză accesul la sistemele de îngrijiri medicale italian și leton, există o situație în care recurentul este privat în totalitate de protecție în domeniul securității sociale. Această situație se datorează faptului că recurentul și-a exercitat dreptul la liberă circulație. Nu ar trebui să fie permisă excluderea unei persoane din sistemele de securitate socială în toate statele membre ale Uniunii Europene implicate în speță. Astfel cum reiese din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene menționată mai sus, articolul 11 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul nr. 883/2004 a fost introdus tocmai pentru a preveni asemenea situații. În același timp, nu este suficient de clar care stat membru a săvârșit o eroare în aplicarea propriei legislații — Italia, prin excluderea recurentului din sistemul său de asistență medicală ca urmare a mutării sale, sau Letonia, prin faptul că nu l-a inclus pe recurent în sistemul național de asistență medicală, întrucât acesta nu lucra în Letonia în momentul în care a solicitat aceasta.

- 45 **În cazul în care dispozițiile Regulamentului nr. 883/2004 nu sunt aplicabile în speță**, ținând seama de faptul că recurentul este cetățean al Uniunii, este necesar să se stabilească dacă soluția prevăzută de reglementarea letonă este compatibilă cu articolele 18 și 21 TFUE.
- 46 Curtea de Justiție a Uniunii Europene s-a pronunțat în sensul că statutul de cetățean al Uniunii are vocație de a fi statutul fundamental al resortisanților statelor membre, ceea ce le permite acelor resortisanți care se găsesc în aceeași situație să obțină, în domeniul de aplicare *ratione materiae* al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, același tratament juridic independent de cetățenia lor și sub rezerva excepțiilor expres prevăzute în această privință (Hotărârile Grzelczyk, punctul 31, D’Hoop, punctul 28, și N., punctul 27).
- 47 De asemenea s-a statuat că orice cetățean al Uniunii se poate prevala de interdicția de discriminare pe motiv de cetățenie, prevăzută la articolul 18 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în toate situațiile care se încadrează în domeniul de aplicare *ratione materiae* al dreptului Uniunii. Aceste situații le cuprind pe cele privind exercitarea libertății de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre, conferită de articolul 20 alineatul (2) primul paragraf litera (a) și de articolul 21 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (Hotărârile N., punctul 28 și jurisprudența citată, și Dano, punctul 59).
- 48 Dintr-o jurisprudență constantă reiese de asemenea că o reglementare națională care dezavantajează anumiți resortisanți naționali pentru simplul motiv că și-au exercitat libertatea de circulație și de ședere într-un alt stat membru constituie o restricție privind libertățile recunoscute la articolul 21 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene oricărui cetățean al Uniunii (Hotărârile Martens, punctul 25, și A., punctul 60).
- 49 În Hotărârea Trojani, Curtea a statuat, în esență, că, dacă un cetățean al Uniunii posedă un permis de ședere într-un stat membru se poate prevala de articolul 18 TFUE pentru a beneficia de o prestație socială în aceleași condiții ca resortisanții statului membru respectiv (Hotărârea Trojani, punctul 46).
- 50 Situația din prezenta cauză indică faptul că este posibil să se fi produs o încălcare gravă a drepturilor recurentului, încălcare care limitează dreptul său la liberă circulație și care îl privează de drepturile în legătură cu care Uniunea Europeană a adoptat o serie de norme de coordonare în domeniul securității sociale și al asistenței sociale. Pentru simplul fapt că este cetățean al Uniunii, recurentul are efectiv dreptul la servicii publice de îngrijiri medicale, care este inclus în domeniul de aplicare al normelor menționate. Astfel, această condiție permite recurentului să primească beneficiile solicitate. În consecință, chiar dacă nu există norme de drept derivat, este suficient ca recurentul să solicite îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat, numai în temeiul statutului de cetățean al Uniunii.
- 51 Astfel, facilitățile oferite de tratat în materie de circulație a cetățenilor Uniunii nu ar putea produce efecte depline dacă un resortisant al unui stat membru ar putea fi

descurajat să le exercite ca urmare a obstacolelor ridicate în calea șederii sale în alt stat membru în temeiul unei reglementări din statul său de origine care îl sancționează pentru simplul fapt că a exercitat aceste facilități (Hotărârile Martens, punctul 26, și A, punctul 61).

- 52 Articolul 18 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că, în domeniul de aplicare al tratatelor și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale pe care le prevede, se interzice orice discriminare exercitată pe motiv de cetățenie sau naționalitate. În același timp, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a subliniat caracterul limitat al libertății de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre. În particular, articolul 20 alineatul (2) al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene specifică în mod clar că drepturile pe care le conferă acest articol cetățenilor Uniunii se exercită în condițiile și limitele definite prin tratate și prin măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a acestora. În temeiul articolului 21 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, dreptul de liberă circulație și ședere al cetățenilor Uniunii pe teritoriul statelor membre este recunoscut numai sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de tratate și de dispozițiile adoptate în vederea aplicării acestora (Hotărârile Brey, punctul 46 și jurisprudența citată, Dano, punctul 60, Baumbest și R., punctul 84 și următoarele, și Trojani, punctul 31 și următoarele).
- 53 O restricție privind libertatea de circulație nu poate fi justificată în raport cu dreptul Uniunii decât dacă este întemeiată pe motive obiective de interes general independente de cetățenia persoanelor în cauză și dacă este proporțională cu obiectivul urmărit în mod legitim de dreptul național. Din jurisprudența Curții reiese că o măsură este proporțională atunci când, fiind aptă pentru realizarea obiectivului urmărit, nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (Hotărârile Martens, punctul 34 și jurisprudența citată, și A., punctul 67).
- 54 Conform sistemului juridic italian, un cetățean italian înregistrat în străinătate își pierde dreptul de a beneficia de asistență medicală în străinătate din partea acestui stat. Dacă legislația letonă este conformă cu dispozițiile Directivei 2004/38 și ale Regulamentului nr. 883/2004, ar exista o situație în care recurentul rămâne fără servicii publice de îngrijiri medicale de la niciunul dintre statele membre, situație care, potrivit Senāts, este contrară eforturilor Uniunii Europene de a asigura libera circulație a persoanelor în cadrul Uniunii Europene și integrarea europeană.
- 55 Curtea de Justiție a Uniunii Europene a avut deja ocazia să abordeze problemele referitoare la interacțiunea dintre Directiva 2004/38 și Regulamentul nr. 883/2004. Potrivit Senāts, cauza cea mai relevantă în contextul prezentului litigiu este cauza Brey. Cu toate acestea, nu au fost examinate până în prezent aspecte legate în mod direct de acordarea de servicii publice de îngrijiri medicale cetățenilor Uniunii Europene în statele membre în care astfel de îngrijiri medicale se acordă resortisanților acestora.

- 56 Curtea a statuat că, deși Regulamentul nr. 883/2004 urmărește să garanteze cetățenilor Uniunii care și-au exercitat dreptul la liberă circulație al lucrătorilor menținerea dreptului la anumite prestații de securitate socială acordate de statul lor membru de origine, Directiva 2004/38 permite, la rândul său, statului membru gazdă să impună cetățenilor Uniunii, atunci când nu au sau nu mai au calitatea de lucrător, restricții legitime în ceea ce privește acordarea de prestații sociale pentru ca aceștia să nu devină o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al acestui stat membru (Hotărârea Brey, punctul 57).
- 57 Curtea a menționat dreptul lucrătorilor la libera circulație și dreptul, corolarul acestuia, de a beneficia de prestații de securitate socială. Recurentul a subliniat că s-a mutat în Letonia pentru a se alătura familiei sale. Deși, după cum s-a arătat mai sus, articolul 11 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 se aplică persoanelor care nu desfășoară activități economice, este esențial să se sublinieze că ar fi, de asemenea, rezonabil să se analizeze problema din perspectiva liberei circulații a lucrătorilor. Solicitantului i s-a eliberat un formular E104 cu informații privind perioadele de asigurare realizate de persoană în statul care eliberează formularul. Prin urmare, este posibil ca recurentul să fi avut calitatea de lucrător în Italia și ca, la mutarea în Letonia, să exercite și dreptul la liberă circulație în calitate de lucrător. În plus, recurentul s-a aflat în căutarea unui loc de muncă de la mutarea în Letonia și are un raport de muncă începând din luna ianuarie 2018. În același timp, întrucât la mutarea în Letonia recurentul nu avea (sau nu mai avea) calitatea de lucrător, este justificată impunerea în temeiul Directivei 2004/38, astfel cum s-a menționat deja, anumitor restricții în ceea ce privește acordarea prestațiilor, pentru ca persoana să nu devină o sarcină pentru sistemul leton de asistență socială.
- 58 Articolul 24 din Directiva 2004/38 și articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004 precizează întinderea aplicării **principiului nediscriminării** cetățenilor Uniunii Europene care își exercită libertatea de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre instituit la articolul 18 TFUE. Senāts este îngrijorat de faptul că în prezenta cauză a fost încălcat principiul egalității, pentru motivul că recurentul, întrucât este un resortisant italian care și-a exercitat dreptul la liberă circulație, ar fi dezavantajat față de resortisanții letoni și față de membrii familiei unui cetățean al Uniunii care s-a mutat în Letonia pentru motive profesionale.
- 59 În speță, autoritățile letone au arătat că protejarea resurselor financiare ale Letoniei este un obiectiv legitim al restricțiilor privind acordarea de prestații sociale. Aceasta ar putea constitui un obiectiv legitim, însă Senāts are îndoieli cu privire la faptul că acest obiectiv este proporțional în prezenta cauză.
- 60 Întrucât dreptul la liberă circulație, fiind un principiu fundamental de drept al Uniunii, constituie norma generală, condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38 trebuie interpretate în mod strict (Hotărârea Brey, punctul 70; a se vedea prin analogie Hotărârile Kamberaj, punctul 86, și Chakroun, punctul 43), precum și cu respectarea limitelor impuse de dreptul

Uniunii și de principiul proporționalității (Hotărârile Baumbast și R., punctul 91, Zhu și Chen, punctul 32, și Brey, punctul 70).

- 61 Atunci când analizează dacă o persoană a devenit o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al unui stat membru, autoritățile naționale trebuie să aplice orientările stabilite de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, în special obligația de a ține seama de împrejurările fiecărui caz.
- 62 În ceea ce privește examinarea individuală prin care se urmărește realizarea unei aprecieri globale a sarcinii pe care ar reprezenta-o în mod concret acordarea unei prestații pentru întregul sistem național de asistență socială în discuție în litigiul principal, Curtea a statuat că ajutorul acordat unui singur solicitant poate fi cu greu calificat drept „sarcină excesivă” pentru un stat membru, în sensul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2004/38, în măsura în care ar putea afecta statul membru vizat nu după ce a fost sesizat cu o cerere individuală, ci în mod necesar după acumularea tuturor cererilor individuale care i-ar fi adresate (Hotărârile Alimanovic, punctul 62, și García Nieto și alții, punctul 50).
- 63 Curtea a statuat că o excludere automată de către statul membru gazdă a resortisanților altor state membre inactivi din punct de vedere economic de la acordarea unei anumite prestații sociale, chiar și pentru perioada ulterioară celor trei luni de ședere menționate la articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38, nu permite autorităților competente ale statului membru gazdă, atunci când resursele persoanei în cauză sunt sub valoarea de referință pentru acordarea acestei prestații, să efectueze o apreciere globală, în conformitate cu cerințele ce decurg în special din dispozițiile articolului 7 alineatul (1) litera (b) și ale articolului 8 alineatul (4) din această directivă, precum și din principiul proporționalității, a sarcinii pe care ar reprezenta-o în mod concret acordarea acestei prestații pentru întregul sistem de asistență socială în funcție de circumstanțele individuale care caracterizează situația persoanei în cauză (Hotărârea Brey, punctul 77).
- 64 În cazul de față, atât autoritățile competente letone, cât și instanțele inferioare au considerat că această situație concretă constituie în sine o sarcină excesivă pentru sistemul leton de asistență socială. Totuși, având în vedere concluziile Curții de Justiție a Uniunii Europene, pot exista îndoieli cu privire la această apreciere. În prezenta cauză, trebuie să se aprecieze situația specifică a solicitantului, ținând seama, de exemplu, de faptul că recurentul s-a mutat în Letonia pentru a se alătura familiei sale, că recurentul a lucrat în Italia și a căutat un loc de muncă în Letonia și că are doi copii care se află în întreținerea sa, care sunt în același timp cetățeni italieni și letoni. Aceasta indică faptul că solicitantul are legături personale strânse cu Letonia, ceea ce nu permite excluderea automată a recurentului din sistemul de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat.
- 65 Este relevant faptul că, în ceea ce privește prestațiile de asistență socială, un cetățean al Uniunii nu poate pretinde o egalitate de tratament cu resortisanții statului membru gazdă în temeiul articolului 24 alineatul (1) din Directiva

2004/38 decât dacă șederea sa pe teritoriul statului membru gazdă respectă condițiile Directivei 2004/38 (Hotărârile Dano, punctul 69, Alimanovic, punctul 49, și García-Nieto și alții, punctul 38). Nimic nu se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia acordarea de prestații sociale unor cetățeni inactivi din punct de vedere economic să fie subordonată condiției de fond ca aceștia din urmă să îndeplinească cerințele impuse pentru a avea dreptul de ședere legală în statul membru gazdă (Hotărârile Brey, punctul 44, și Dano, punctul 69, Concluziile avocatului general prezentate în cauza Comisia/Regatul Unit, punctul 77). Cu toate acestea, Curtea a statuat de asemenea că o reglementare de acest tip nu constituie totuși o discriminare indirectă. În consecință, pentru a fi justificată, aceasta trebuie să urmărească un obiectiv legitim și să nu depășească ceea ce este necesar pentru a-l atinge (Hotărârea Comisia/Regatul Unit, punctul 76).

- 66 În speță, este cert că recurentul îndeplinește condițiile de ședere prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/38. Cu toate acestea, din deciziile administrative rezultă că condiția prealabilă a șederii legale devine un obstacol care determină excluderea de la dreptul la o prestație de securitate socială (îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat). Senăts are îndoieli cu privire la faptul că acest lucru este în conformitate cu dispozițiile Directivei 2004/38 și ale Regulamentului 883/2004. Cu alte cuvinte, apare problema dacă faptul că recurentul deține o asigurare medicală completă, care constituie una dintre condițiile prealabile pentru legalitatea șederii prevăzute de Directiva 2004/38, poate constitui temeiul refuzului de a-l include în sistemul de îngrijiri medicale suportate din bugetul de stat. În același timp, apare îngrijorarea legată de aspectul dacă restricțiile instituite pentru a proteja interesele financiare ale sistemului leton de asistență socială sunt adecvate sau dacă acestea depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului.
- 67 În plus, ar trebui luată în considerare problema **discriminării inverse** (*reverse discrimination*). În speță, astfel cum rezultă din Legea privind finanțarea îngrijirilor medicale, un membru al familiei unui cetățean al Uniunii Europene care lucrează ar avea dreptul la servicii publice de îngrijiri medicale. Cu toate acestea, întrucât recurentul este căsătorit cu un cetățean leton care nu și-a exercitat dreptul la liberă circulație, i s-a refuzat accesul la îngrijiri medicale în calitatea sa de membru al familiei prin căsătorie.
- 68 Curtea a statuat că, în măsura în care cetățeanul Uniunii vizat nu și-a exercitat niciodată dreptul de liberă circulație și a avut întotdeauna reședința într-un stat membru a cărui cetățenie o are, acest cetățean nu intră în sfera noțiunii „destinatar” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2004/38, astfel încât această directivă nu îi este aplicabilă (Hotărârea McCarthy, punctul 39).
- 69 De asemenea s-a statuat că cetățenia Uniunii nu are ca obiectiv extinderea domeniului material de aplicare al tratatului la situații interne care nu prezintă niciun punct de legătură cu dreptul Uniunii. Într-un astfel de caz, orice discriminare împotriva unui resortisant al unui stat membru trebuie să fie reglementată de instrumentele juridice ale țării respective (Hotărârea Land

Nordrhein-Westfalen/UECKER și Jacquet/Land Nordrhein-Westfalen, punctul 23; a se vedea de asemenea Hotărârile Garcia Avello, punctul 26, Schempp, punctul 20 și Gouvernement de la Communauté française și Gouvernement wallon, punctul 39).

- 70 În același timp, Curtea a statuat că printre situațiile care intră în domeniul de aplicare *ratione materiae* al dreptului Uniunii se numără cele care privesc exercitarea libertăților fundamentale garantate prin tratat și cele care privesc exercitarea libertății de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre (Hotărârile Nerkowska, punctul 26, Bidar, punctul 33, și Schempp, punctele 17 și 18).
- 71 Dacă o persoană a exercitat o libertate pe care i-o recunoaște ordinea juridică a Uniunii, iar aceasta are un efect asupra dreptului său la beneficiul unei prestații prevăzute de reglementarea națională, nu se poate considera că este o situație internă care nu are nicio legătură cu dreptul Uniunii (Hotărârea Nerkowska, punctul 29).
- 72 Într-o cauză, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a hotărât că dreptul Uniunii Europene este aplicabil într-o situație în care persoana care și-a exercitat dreptul la liberă circulație nu era însuși solicitantul, ci fosta sa soție. Curtea a statuat, în esență, că faptul că o altă persoană și-a exercitat drepturile acordate de Uniunea Europeană și că situația în ansamblul său a dat naștere unei legături suficiente cu dreptul Uniunii a făcut ca aceste drepturi să fi fost atribuite și solicitantului (Hotărârea Schempp, punctul 25).
- 73 În speță, situația este diferită de cea a cauzelor menționate anterior, întrucât însuși recurentul, iar nu soția acestuia, este persoana care a exercitat dreptul Uniunii Europene la liberă circulație. Totuși, la fel ca în hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene menționată, nu se poate considera că aceasta este o situație pur internă care nu are nicio legătură cu dreptul Uniunii. Trebuie amintit că orice discriminare pe motiv de cetățenie sau naționalitate este interzisă. În plus, Senāts este îngrijorat de faptul că, în speță, sunt grav afectate nu numai cetățenia europeană a recurentului, ci și esența drepturilor care decurg din acestea (dreptul la liberă circulație). Astfel, în ceea ce îl privește pe recurent, deși soția sa, resortisant leton, nu și-a exercitat dreptul la liberă circulație, ar trebui să i se aplice aceleași dispoziții de drept al Uniunii care s-ar aplica unui membru de familie al unui cetățean al Uniunii.
- 74 Recurentul, în calitate de soț al unui resortisant leton, ar trebui să poată beneficia de aceleași avantaje ca un membru de familie al unui cetățean al Uniunii care se mută în Letonia pentru motive profesionale.